

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Filosofická fakulta
Katedra politologie a evropských studií

Bakalářská práce

Problematika uznávání států v mezinárodních vztazích
ilustrovaná na příkladu Makedonie.

Daniel Raida

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Žídková, Ph.D.,M.A.

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 15. 4. 2016

.....

Zde bych rád poděkoval své vedoucí práce, Mgr. Markétě Žídkové Ph.D., M. A., za velmi vstřícný přístup a ochotu vést tuto bakalářskou práci. Zároveň chci poděkovat mé rodině a přátelům, kteří mě během psaní této práce podporovali.

Obsah

Úvod.....	5
1. Stát, uznávání státu, iredentismus	9
1.1 Co je to stát?	9
1.2 Uznávání státu (de jure x de facto).....	11
1.3 Problematika iredenty a iredentismu	12
1.4 Geografické a politické vymezení předmětu práce.....	13
2. Historické kořeny makedonského národa a státnosti.....	15
2.1 Makedonské království ve starověku a středověku	15
2.2 Makedonie v novověku a devatenáctém století	18
2.3 Makedonie na počátku dvacátého století	20
2.3.1 Makedonie v rámci Jugoslávského království, 1918-1945	22
2.3.2 Rozvoj makedonského národa za vlády Tita, 1945-1989.....	24
2.4 Rozpad Jugoslávie a boj Makedonců za nezávislost	26
3. Mezinárodní postavení Makedonie v současnosti.....	28
3.1 Spor s Řeckem	29
3.2 Vztahy mezi FYROM a Bulharskou republikou.....	32
3.3 Vztahy mezi FYROM a Albánskou republikou	34
Závěr.....	36
Literatura.....	38
Abstrakt (CZ).....	45
Abstract (EN)	46

Úvod

Balkánský poloostrov je již od vrcholného středověku místem střetu odlišných národů, kultur a náboženství. Jedním z nich je i jihoslovanský národ obývající území známé pod historickým názvem Makedonie. Tento na první pohled z geopolitického hlediska nepříliš významný národ se ve své historii musel potýkat nejprve s nadvládou Byzantské říše a později jím ještě méně nakloněnou nadvládou Osmanských Turků. Své nezávislosti se pak dočkal až v roce 1991, v důsledku rozpadu Jugoslávie. Stále však čelí několika územním sporům se svými sousedy, zejména Řeckou a Bulharskou republikou. To se projevuje mimo jiné i tím, že tyto dvě republiky kolektivně brání používání názvu Makedonie pro tento stát a ten je pak nucen v mezinárodním prostředí vystupovat pod méně kontroverzním názvem: Bývalá Jugoslávská republika - Makedonie (FYROM). V této souvislosti se často debatuje o samotné legálnosti aktu vyhlášení nezávislosti a o možných iredentistických snahách „makedonské“ menšiny žijící v sousedních zemích.

Výběr tohoto tématu byl ovlivněn autorovým zájmem o možný posun v řecko-makedonských vztazích, ke kterému má dojít v důsledku vítězství levicové strany Syriza v řeckých parlamentních volbách v lednu roku 2015. Oficiální postoj strany totiž „dovoluje“ FYROM používat v názvu právě geografický název Makedonie. Dá se tedy očekávat, že tento dlouholetý spor mezi Řeckem a FYROM bude brzy diplomatickou cestou vyřešen. Na straně FYROM ke změně politického vedení nedošlo, v parlamentních volbách roku 2014 opět vyhráli nacionalisté a ačkoliv nově jmenovaný premiér Nikola Gruevski vyjádřil svou ochotu započít dialog s Řeckem na toto téma, tak vláda FYROM bude nadále trvat na názvu obsahující slovo Makedonie, což má za následek značnou limitaci vyjednávacího prostoru.

Další důvod výběru představuje aktuální debata ohledně mezinárodního dopadu vyhlášení nezávislosti státu a jeho následného uznání, která propukla vzhledem k blížícím se volbám (2016) do Legislativního dvora Čínské republiky na Tchaj-wanu, ve kterých nejspíše

zvítězí opoziční Progresivisté. Ti usilují o de jure nezávislost ostrova na Čínské lidové republice. Obě země se tak nacházejí v podobném mezinárodním postavení, jejich plnému uznání pod svým žádaným názvem není vyhověno z důvodu územních sporů.

Cílem této práce je analyzovat problematiku uznávání států a to právě na příkladu makedonského národa. Práce se dále věnuje také problematice iredentismu, která má na otázku uznání Makedonie nemalý vliv. Součástí bude mimo jiné také stručný popis historie makedonského regionu od starověku po současnost se zaměřením nanovověké státní útvary, Království Srbů, Chorvatů a Slovinců a později Jugoslávskou socialistickou a federativní republiku. Dále bude definován vztah FYROM a okolních států, zejména Řecka, Bulharska a Albánie s důrazem na potenciální teritoriální nároky FYROM v důsledku svého uznání.

Z metodologického hlediska se bude jednat o kvalitativní výzkum, přesněji o instrumentální případovou studii. Ta si klade za cíl aplikovat obecné přístupy a teorie uznávání států v mezinárodním prostředí na specifickém případě Bývalé Jugoslávské republiky – Makedonie. Při vypracování tohoto výzkumu bude dále využito několika dalších metodologických postupů. Teoretická část bude obsahovat prvky komparativní metody, historickou část práce lze naopak považovat za metodu kompilační.

Tato práce je rozčleněna do tří kapitol. V první kapitole je definováno ukotvení práce z hlediska teorií uznávání států a teorie iredentismu. Bude také objasněn rozdíl v jednotlivých teoretických přístupech a mezi „de jure“ a „de facto“ uznáním. Zde je nutno zmínit literaturu, ze které bude čerpáno nejvíce. Jelikož se tato kapitola věnuje primárně problematice státu a státnosti využijí především monografii *The Criteria of Statehood in International Law* juristy a experta na otázku uznávání států Jamese Crawforda zabývajícího se mezinárodněprávnímu aspektu této problematiky. Neméně důležitá je práce Davida Raiče s názvem *Statehood*

and the Law of Self-Determination, která se věnuje definici deklaratorního a konstitutivního pohledu na státnost. Součástí této kapitoly jsou také definice a kritéria státnosti dle *Úmluvy z Montevidea o právech a povinnostech států*. Další podkapitola pak bude věnována problematice iredenty a iredentismu. Zde využiji monografii amerického politologa a experta na problematiku iredentismu a separatismu Myrona Weinerja věnována právě problematice balkánského iredentismu s názvem *The Macedonian Syndrome*. Závěrečná část této kapitoly pak definuje geografický a politický rozměr předmětu této práce, kterým je Makedonie. V této kapitole budou položeny tyto výzkumné otázky: Kdy vzniká stát? Co je to Uznávání státu? Jakou roli v procesu uznávání hraje členství státu v mezinárodních organizacích, jako například Organizace spojených národů? Co je to iredentismus? Jaký je rozdíl mezi Makedonskou republikou a Makedoníí?

Druhá část práce má deskriptivní povahu a je věnována historii Makedonie. Nejprve jsou stručně zkoumány historické a kulturní kořeny identity tohoto národa v období starověku, středověku a novověku a následně je analyzován boj „makedonského“ národa za nezávislost ve dvacátém století nejprve v rámci Jugoslávského Království a později v rámci socialistické Jugoslávie. V této části se budu opírat o vědecké práce historiků zabývajících se právě touto oblastí, především o *Dějiny Makedonie* Jana Rychlíka a Miroslava Kouby, ale také například *Who Are the Macedonians?* experta na problematiku etnických menšin na Balkáně Hugh Poultona a článek *Nationality in the Balkans: The case of the Macedonians* historika F. A. K. Yasamee. Budou využity také prameny jako například *Neueilyská mírová smlouva*, která de facto určila hranice současné Makedonie, nebo *rezoluce 817 Rady bezpečnosti OSN*, která měla mimo jiné za následek zavedení názvu FYROM v mezinárodním prostředí.

Poslední, třetí kapitola pak analyzuje současnou mezinárodně-politickou situaci FYROM, zejména pak roli sporu s Řeckou republikou a

také roli slovanské menšiny v Albánii a Bulharsku která problematizuje vztahy FYROM a těchto států. Mezi hlavní prameny a literární zdroje, které budou v této kapitole využity, patří monografie profesora antropologa a experta na řecký nacionalismus Loringa M. Danfortha s názvem: *The Macedonian Conflict: Ethnic Nationalism in a Transnational World* a také práce *Macedonia and Greece: The Struggle to Define a New Balkan Nation* politologa Johna Shea. V otázce národnostních menšin v Makedonii budu spoléhat mimo jiné také na monografii *Collective Memory, National Identity, and Ethnic Conflicts* sociologa a politologa Victora Roudmentofa. Zde se pokusím odpovědět tyto výzkumné otázky: Proč je název Makedonská republika pro Řecko nepřijatelný? Je hrozba iredentismu v kontextu slovanské menšiny v Řecku reálná? Jak ovlivňují Albánci ve Fyrom a „Makedonci“ v Albánii vzájemné vztahy těchto dvou zemí?

Ačkoliv se v případě velké části využitých pramenů a literatury v této práci jedná o ideologicky nezabarvené zdroje, je přesto nutno poznamenat, že některé z nich se snaží propagovat specifickou národní naraci, ať už makedonskou nebo řeckou. To je zejména patrné v silně pro-řecké monografii George C. Papavizase s názvem *Claiming Macedonia*, a naopak v pro-makedonské monografii nacionalistického politika Ljupco Trepeta *My fight for Macedonia*. Obě jsou využity ve druhé kapitole, nicméně vzhledem k velmi nízké míře objektivity k nim autor přistupoval se velkou mírou rezervy.

1. Stát, uznávání státu, iredentismus

Zkoumáme-li problematiku uznávání státu, musíme nejprve vymezit základní jednotku našeho výzkumu, kterou je stát. Ten představuje hlavního aktéra v oblasti mezinárodních vztahů a jeho uznání ostatními členy mezinárodního společenství je v mnoha případech záležitostí neobyčejně kontroverzní a citlivou. V této části práce proto bude definován stát dle kritérií stanovených Konvencí z Montevidea a následně bude zhodnocena role, kterou v tomto ohledu hraje členství daného státu v mezinárodních organizacích (především OSN). Dále zde budou vymezeny teoretické přístupy k problematice uznávání států a to i z mezinárodně-právního hlediska. Taktéž bude vysvětlen rozdíl mezi konstitutivním a deklaratorním pohledem na uznání státu.

Ve druhé části bude objasněn rozdíl mezi uznáním státu *de jure* a *de facto*. Následně bude ve třetí podkapitole definován koncept iredenty a iredentismu, což nám později poslouží k pochopení negativního stanoviska Řecké republiky vůči uznání Makedonského státu pod svým žádaným názvem. Poslední část této kapitoly je věnována rozdílu mezi historicko-geografickým a politickým vymezením Makedonie, což značně ulehčí pochopení teritoriální dimenze řecko-makedonského sporu.

1.1 Co je to stát?

V současnosti neexistuje jednotná a empiricky ověřená definice státu a státnosti. Tradiční definiční rámec pro stát nám poskytuje Konvence o právech a povinnostech států z Montevidea sepsána v prosinci roku 1933. Ta v článku 1 vytyčuje čtyři kritéria, která musí dotyčný politický subjekt splňovat, aby mohl být považován za stát. Jsou jimi „stále obyvatelstvo, vytyčené teritorium (hranice), etablovaná státní moc (vláda) a schopnost navazovat vztahy s ostatními státy.“ (Montevideo Convention 1933)

Tento koncept státu koresponduje s tzv. deklaratorním pohledem na státnost. Ten předpokládá, že akt uznání státu je pouze formálním potvrzením jeho existence. Stát existuje nezávisle na tom, zda je mezinárodním společenstvím uznán, či nikoliv. V souvislosti s Montevidejskou úmluvou je nutno poznamenat, že významní teoretici mezinárodního práva (James Crawford, Thomas D. Grant aj.) považují tato kritéria za zastaralá¹ a vyžadující doplnění, nebo kompletní revizi. (Grant 1999:10-11) James Crawford v této souvislosti například navrhuje přidání kritéria nezávislosti, což by mimo jiné vyřadilo „státy“ pod vojenskou okupací či jinou formou vnější kontroly. (Cawford 2007: 31) Dalším potenciálním kritériem může být ochota daného subjektu následovat principy mezinárodního práva.

Naprosto odlišný pohled na stát a státnost nám nabízejí teoretici tzv. konstitutivního pohledu jako Hersch Lauterpacht, Georg Schwarzenberger a zejména L. F. L. Oppenheim. Právě Oppenheim tvrdí, že „nelze říci, že stát před svým uznáním neexistuje, nicméně z mezinárodně-právního pohledu na něho není brán zřetel. Pouze a jenom skrze akt uznání, se stát stává osobou a subjektem mezinárodního práva. (Oppenheim citován in Raič 2002: 31) Jinými slovy akt uznání státu nepředstavuje pouze potvrzení jeho existence v mezinárodním systému, jak tvrdí stoupenci deklaratorního pohledu, nýbrž stát je jím sám tvořen, konstituován.

Podobný postoj zastává například profesor mezinárodního práva Johnem Dugard, který tvrdí, že o státu lze hovořit až v případě, že je takto uznán mezinárodním společenstvím (Dugard 1987: 165). Klíčová je v tomto ohledu členství v Organizaci spojených národů. Dle tohoto konceptu nelze za státy považovat například Stát Palestina², Čínskou republiku na Tchaj-wanu,

---

¹ James Crawford zmiňuje příklad exilových vlád středoevropských států během druhé světové války. Tyto státy sice byly anektovány Velkoněmeckou říší, nicméně nepřestaly legálně existovat (Spojenci tyto státy i nadále uznávali). K podobné situaci dochází i v případě současného Somálska. (Crawford 2007: 78-79)

² Stát Palestina má v současnosti stejně jako Svatý stolec statut nečlenského státu OSN. (UN.org)

Kosovskou republiku, nebo Severokyperskou tureckou republiku, které jinak splňují kritéria Montevidejské konvence. (Grant 1999: 20-21)

V této souvislosti je nutno poznamenat, že oba tyto pohledy jsou v současnosti některými odborníky považovány za zastaralé a neposkytují definici, která by byla empiricky ověřená. Dle Jamese Crawforda „ani jeden pohled není schopen dostatečně vysvětlit, proč mají entity právo vykonávat autoritu na určeném území.“ (Coleman 2013: 160-162)

1.2 Uznávání státu (de jure x de facto)

Proces uznávání státu může mít několik podob. V praxi proto rozlišujeme uznání státu de jure a de facto. Hans Kelsen je „de jure uznání trvalé, kdežto uznání má pouze dočasné trvání a z tohoto důvodu může být opět staženo.“ (Kelsen 2009: 225) Politický akt uznání a následné navázání politických a ekonomických vztahů se státem nemá povahu mezinárodně-právního aktu a proto hovoříme pouze o uznání de facto, nikoliv de jure. (Kelsen 2009: 225-227)

Další mezinárodně-právní teoretik Herbert W. Briggs definuje rozdíl mezi oběma podobami uznání ryze z politického hlediska. Dle něj jsou totiž právní důsledky de jure i de facto uznání v zásadě stejné. Rozdíl mezi nimi tedy existuje pouze v rovině politické. De facto uznání je pak definováno jako „stav, kdy z politických důvodů je určitá vláda či režim uznán jako jediný zástupce dotyčného státu“. (Briggs 1939: 690) Výraz de facto uznání je tedy pouze diplomatickým termínem a nedotýká se oblasti mezinárodního práva.

Naprosto odlišně tyto pojmy definuje norský právní expert Arnold Christopher Raestad. Ten rozděluje dva typy de facto uznání, a to na de facto uznání úplné a limitované. Úplné uznání se od uznání de jure liší pouze svou dočasností. Limitovaným uznáním je naopak myšleno takové, které „je svým rozsahem omezeno pouze na několik právních vztahů“. (Raestad citován in Briggs 1939: 691)

Tato definice je později převzata a modifikována Ústavem mezinárodního práva³, které v článku 3 a 11 svého Konceptu o uznávání nových států a nových vlád prohlašuje, že „uznání je buď úplné a trvalé, tedy de jure a nebo neúplné a dočasné, tedy de facto. (Oppenheim 1937: 136)

1. 3 Problematika iredenty a iredentismu

V kontextu Makedonie se nám do problematiky uznávání států promítá také otázka iredentismu. Tento pojem je podobně jako předchozí termíny politiky a mezinárodněprávními teoretiky definován různě. Zpravidla se setkáváme s vysvětlením, že iredentismus je snaha odtrhnout jisté území a připojit je k většímu celku, přičemž oba celky se vyznačují etnicky či nábožensky homogenním obyvatelstvem. (Mareš 2010: 102) Iredenta⁴ je pak termín označující oblast, které si může jiný stát z těchto důvodů nárokovat.

Politolog Myron Weiner ve své práci vytvořil model, ve kterém zkoumá podmínky pro vznik iredentismu. V tomto modelu je představena situace, kdy se určitý stát snaží o připojení území, v němž žijí příslušníci stejného národa. Weinerova definice se od té předchozí liší, předpokládá totiž aktivní roli minimálně jednoho státu v podpoře iredentistických hnutí na území svého souseda.⁵ (Weiner, citován in Amborsio 2001: 4) Další nezbytnou podmínkou je vyrovnaná moc obou zemí. Iredentistický nárok státu nemůže být brán vážně, pokud je tento stát výrazně slabší. Takový stát totiž zpravidla postrádá vojenskou i politickou moc prosadit revizi hranic svého souseda, jehož území chce anektovat. (Weiner 1979: 669-670)

---

³ Tento ústav byl založen v roce 1955 Univerzitou v Georgetownu. V současnosti se ale jedná o nezávislou neziskovou organizaci. (ili.org)

⁴ Název pochází z italského hnutí, které se v 19. století snažilo sjednotit italské státy. (Amborsio citován in Mareš 2010:102)

⁵ Určitá menšina se pochopitelně může nalézat na území států s odlišnou národností nebo náboženskou skladbou, aniž by docházelo k iredentismu. Weiner zmiňuje fakt, že například Francie nikterak neusiluje o připojení frankofonní (Valonské) části Belgie. (Weiner 1979: 668)

S tím souvisí také Weinerovo vysvětlení, proč došlo na současném Balkánu k utlumení iredentistických snah. Příčinou je dle něj restriktivní mezinárodní systém, který garantuje státům ochranu svých hranic. (Weiner, citován in Amborsio 2001: 4) Významná je také role ostatních států v systému, zejména světových velmocí, které mohou potenciálně vznik iredentistických silně ovlivnit.⁶

1.4 Geografické a politické vymezení předmětu práce

Region s historicko-geografickým označením Makedonie se rozláhá na území tří evropských států. Největší část starověkého makedonského království je v současnosti součástí Řecké republiky a nese neformální označení egejská Makedonie, jelikož se dotýká severozápadního břehu Egejského moře. Toto označení však používá pouze „makedonská“ a bulharská strana, řecká strana ho nepoužívá. Řekové tento region zpravidla označují pouze jako Makedonii bez přívlastku. (Macedonia.info)

Vardarská Makedonie, pojmenovaná podle hlavní řeky tekoucí touto oblastí, se téměř kompletně překrývá s hranicemi současné Makedonské republiky (FYROM). (Kouba, Rychlík 2003) Oblast Vardaru tvořila severovýchodní hranici starověké Makedonské říše, ke které se její obyvatelé odkazují. Z tohoto důvodu ji řecká strana nepovažuje za součást historické Makedonie a odmítá existenci státu, jenž by obsahoval slovo Makedonie ve svém názvu.

Region Pirinská Makedonie nazvaný dle pohoří, které se v oblasti nachází, je součástí Bulharské republiky a v současnosti nese správné označení Blagoevgradská oblast. (Bechev 2009: 175) Nepatrná část historické Makedonie překrývá také teritorium dnešní Albánské republiky (východní břeh Ohridského jezera) a jihozápadu Kosova. (Thiessen 2006: 28)

---

⁶ Weiner zmiňuje příklad Izaelsko-Palestinského konfliktu, kdy se Spojené státy postavily na stranu Izraele, Sovětský svaz naopak podporoval Pelestinu. (Weiner 1979: 672)

Ve všech třech státech, které existují na území historické Makedonie, žije slovanská menšina, jejíž národní identita je již několik let předmětem kontroverze mezi FYROM a jejími sousedy. (culturalsurvival.org) Této problematice se podrobněji věnuje třetí kapitola této práce.

2. Historické kořeny makedonského národa a státnosti

K dostatečnému pochopení kontroverzní povahy makedonské identity je nejprve nutno provést stručnou analýzu dějiny tohoto národa. Tato kapitola si tedy klade za cíl právě popsat vznik a původ makedonského národa, jeho politické postavení v rámci středověkých a novověkých státních útvarů na Balkánském poloostrově a následně jeho boj za nezávislost na počátku devadesátých let minulého století.

Kromě vytyčení hlavních milníků makedonské historie tato kapitola také objasní rozdíl mezi makedonskou národní identitou tak, jak byla v průběhu staletí chápána samotnými Makedonci a jak byla a je naopak vnímána ostatními národy (zejména Řeky a Bulhary). To později poslouží jako východisko k pochopení odmítavého postoje Řecka vůči uznání Makedonie pod svým žádaným názvem.

2.1 Makedonské království ve starověku a středověku

Název Makedonci původně označoval kmeny, které v průběhu osmého století př. n. l. kolonizovaly oblast jižního Balkánu. Tyto kmeny si během dalších několika století podrobily domorodé Thráky a Ilyrové a v čele s královskou dynastií Argeadů postupně dobývaly severní Řecko. Nově vzniklé Makedonské království tak hraničilo s horou Olymp na jihu a oblastí Boettie na západě.

Etnické složení obyvatel tohoto národa bylo do značné míry heterogenní. Velkou část tvořili zmínění Thrákové a Ilyrové, potomci původních Makedonců představovali v království vládnoucí menšinu.⁷ Zde je také nutno poznamenat, že nepřilíš početná řecká menšina nikdy nepřijala makedonskou národní identitu. (Shae 1997: 47-50) Naopak, byla to právě Makedonská elita, která v pátém století př. n. l. převzala řecký jazyk, helénskou mytologii, polyteismus a částečně i kulturu.

---

⁷ Makedonští králové si brali za ženy členky panovnických rodů v ostatních řeckých státech, dynastie Argeadů tak byla v době Alexandra Velikého spíše etnicky řecká, než makedonská.

Jedním z četných národů žijících na území Makedonského království byli také záhadní Paeonové. Britský historik Arnold Toynbee ve své teorii předpokládá, že tento národ mohl být ve skutečnosti slovanský. Todokazuje přítomnost slovanských lingvistických prvků v dochovaném geografickém názvosloví Paeonů. Tento koncept však není přijímán většinou historiků, sám Toynbee totiž poukázal na fakt, že zmíněnou jazykovou podobnost lze vysvětlit mimo jiné i smíšením Slovanů s Thráky či Ilyryještě před jejich kolonizací Balkánu. (Toynbee citován in Shae 1997: 52) Tato teorie je v práci zmíněna, jelikož představa, že Slované obývali Balkán tisíc let dříve, než tvrdí oficiální historiografie by mohla mít zásadní důsledky jak na Makedonské národní uvědomění, tak i na současný řecko-makedonský spor.⁸

Zde se také poprvé setkáváme s rozdílem mezi řeckou a „makedonskou“ koncepcí tohoto království. Někteří historikové například Ljupco Mircevski-Trepet podporují oficiální naraci FYROM, dle které existuje přímá spojitost mezi starověkou Makedonií a dnešní slovanskou FYROM. (Trepet 2013) Naproti tomu jiní, mezi nimi například George C. Papavizas či profesor Stephen Miller z Kalifornské univerzity, tento postoj označují za ahistorický a dále trvají na řeckém charakteru toho království. (Papavizas 2006, Polychroniou 2016) V této souvislosti je ale také nutno poznamenat, že mezi odborníky je také zastoupen „střední názorový proud“, který tvrdí, že se Slované a původní Makedonci (ať už se jednalo o Řeky či nikoliv) smísili do jednoho etnika. (Anarhistov, citován in Papavizas 2006: 159). Podobně jako v případě výše zmíněné Toynbeeho teorie, je tato odmítána většinou seriózních historiků.

První vědecky podložené zmínky o existenci slovanské populace v oblasti dnešní Makedonie pocházejí z konce šestého století našeho letopočtu. Tento region, který byl po několik století součástí Byzantské říše,

---

⁸ Řecká strana se totiž ve svých argumentech často odkazuje na fakt, že starověká Makedonie byla kulturně (a do jisté míry i etnicky) helenizovaná, nikoliv slovanská a proto používání názvu Makedonie náleží Řecké republice, nikoliv FYROM.

se v průběhu tzv. stěhování národů ocitl pod útokem kmenů z oblasti nad Dunajem. Tyto kmeny hovořící pravděpodobně dialektem praslovanštiny se pochopitelně neidentifikovali jako Makedonci, známé však název největšího z těchto kmenů – Rynchinové. Ten se stal dominantní silou v kmenovém svazu, který záhy v této oblasti vznikl. Na sklonku sedmého století do regionu vtrhla část turkotatarského kmene Bulharů, smísila se s usedlým slovanským obyvatelstvem, a mezi lety 676-678 podnikla dokonce sérii neúspěšných útoků na Soluň. V průběhu dalších dvou století tato oblast odolávala opakovaným pokusům Byzance o znovudobytí. (Kouba, Rychlík 2003: 47-53)

Výrazný mezník v historii Balkánu představuje christianizace regionu v polovině devátého století. Bulharský chán Boris I. Učinil zásadní rozhodnutí a přijal východní (ortodoxní) formu křesťanství, která je dominujícím náboženským vyznáním v Makedonii v současnosti. V důsledku christianizace se Západobulharská říše stala legitimní součástí „civilizovaného světa“, syn Borise I jménem Simeon pak převzal křesťanský titul bulharského cara. (Kouba, Rychlík 2003: 54-55)

Tato říše však neměla dlouhého trvání a již v roce 1014 po bitvě u Kleidonu velkou část dnešní Makedonie dobývají zpět byzantští Řekové. V průběhu dalších dvou století dochází k částečné helenizaci tamější kultury, nicméně vzhledem ke své geografické poloze se tento regionocitá pod opakovanými nájezdy Normanů, Oguzských Turků a Kumánů. (Kouba, Rychlík 2003: 59-62)

V této době se také poprvé setkáváme s označením zde žijících křesťanských obyvatel jako Makedonců. Toto označení používali nejen Byzantští Řekové (satirik Timarion), ale brzy bylo akceptováno jimi samotnými. (Shea 1997: 59-60) V současnosti Makedonská strana často dokazuje unikátnost makedonského národa na faktu, že v těchto dobových zmínkách jsou Makedonci popisováni jako národ odlišný od zbytku Slovanů (Sclavenoi.)

V průběhu čtvrté křížové výpravy dochází k dobytí Konstantinopole křižáckými vojsky a Byzantská říše se rozpadá na několik menších křižáckých států. Jedním z nich je i Epirský Despotát, rozkládající se na severu dnešního Řecka a Albánie a jehož součástí se stala i oblast Makedonie. (Nicol 1984: 118-129) Epirus však sám nedokázal odolat vojensky silnějším sousedům a jižní Balkán se tak ocitá pod nadvládou nejdříve Bulharů a později Srbů.

2.2 Makedonie v novověku a devatenáctém století

Ačkoliv se v průběhu 13. století podařilo dynastii Palaiologů obnovit Byzantskou říši, samotnou Makedonii se znovu dobýt nepodařilo a ta byla po bitvě u Černomeny v roce 1371 postupně obsazena Osmanskými Turky, pod jejichž nadvládou oblast přetrvala více než 500 dalších let. (Stavrianos 2000: 379) V této periodě Makedonských dějin dochází k začlenění oblasti do Rumského (Římského) elájetu. Z náboženského hlediska byli ortodoxní křesťané (tedy i Makedonci) tolerovaní coby „lid knihy“, nicméně byli dle islámského práva povinni vyplácet zvýšenou daň z hlavy (tzv. jizya) a byla jim zapovězena účast na správě a politice sultanátu. Dále museli Makedonci, coby podrobený národ, Osmanské říši vyplácet daň v krvi (tzv. devsirme) v podobě mladých chlapců, kteří byli převychováni a začleněni do elitních vojenských jednotek - Janičářů. (Hook, Nicolle 1997:12-58)

Vzhledem k tomuto výčtu není překvapivé, že v Makedonii vypuklo proti osmanské nadvládě několik povstání, z nich největší – tzv. Karpošovo povstání z roku 1689 mělo za následek dočasné osvobození této oblasti od turecké nadvlády. Po znovudobytí jižního Balkánu došlo k vyhlazení slovanské populace z dnešního Kosova a západní Makedonie a jejich nahrazení muslimskými Albánci. I nadále se však Balkán vzpíral Osmanské nadvládě. (Kouba, Rychlík 2003: 76-85)

Devatenácté století představuje v evropských dějinách období národního uvědomění a vzestupu nacionalismu, aani v případě balkánských

národů tomu nebylo jinak. Nestalo se tak ale okamžitě. Obyvatelé Makedonie byli totiž ještě v roce 1831 v západní Evropě označováni jako Bulhaři. (Cousinéry 1881) Důvodem byl nejspíš fakt, že z nábožensko-správního hlediska patřil tento region pod autoritu bulharského exarchátu a nacionalismus se zde, na rozdíl od zbytku Evropy, ještě neukotvil. (Anscombe 2014:118-120)

Pokoušíme-li se identifikovat hlavní východiska makedonského národního obrození, záhy zjistíme, že se jednalo (jak teoretizuje politolog Scott Nicholas Romaniuk) „převážně o reakci obyvatel, kteří se nepovažovali za Řeky, Bulhary ani Srby, na nacionalismus a následně získanou politickou nezávislost těchto tří etnik na konci dvacátého století.“ (Romaniuk 2010) Tyto země pak vyvíjely nemalý tlak na rozšíření nacionalistických idejí v dalších slovanských národech na Balkáně, jejichž případné vyhlášení nezávislosti by mělo za následek další oslabení dlouhodobě upadající Osmanské říše. Můžeme tedy prohlásit, že národní uvědomění v Makedonii bylo zpočátku formováno převážně externími silami, což mělo za následek relativně pomalé uchycení nacionalismu v této oblasti.

To bylo dále umocněno nedostatkem politických, náboženských, kulturních a vzdělávacích institucí, které by tyto ideje pomohly šířit. Výrazným nedostatkem byla také absence vojenské síly a podpory ze strany západoevropských mocností, které výrazným podílem zasáhly například do řecké války za nezávislost. (Rossos 2008: 61)

Změna nastala až se vznikem Vnitřní makedonské revoluční organizace (VMRO), která si kladla za cíl zbavit Makedonii jak tureckého útlaku, tak i vlivu sousedních zemí, zejména Řecka a Srbska, které se příliš netajily svými nároky na tento region. (Yasamee 1995) Z tohoto důvodu si VMRO původně nepřála makedonskou samostatnost, nýbrž chtěla autonomii v rámci Bulharského království a následný vznik samostatné makedonské ortodoxní církve.

Samotní Turci po nástupu sultána Abdulhamida II., který v červenci roku 1908 zavádí ústavu, přebírají západní ideály modernity a pokroku. K moci se dostává progresivně-nacionalistické hnutí tzv. Mladoturků, kteří o rok později přinutí slabého sultána abdikovat. Problematický stav v Makedonii, o kterou se mezi tím začíná zajímat i Rakousko-Uhersko a Rusko, se Mladoturci snaží řešit prostřednictvím přesídlením muslimského obyvatelstva z Malé Asie do tohoto regionu, což mělo upevnit jejich kontrolu nad tímto regionem. (Anscombe 2014: 119-120)

Tento experiment však pro mladoturecký režim skončil naprostou katastrofou, kdy se tito imigranti dopouštěli spolu s již přítomnými Albánci masakrů na křesťanském obyvatelstvu, což mělo na následek právě zvýšení nacionalistických a irredentistických sentimentů v Makedonii a následný vznik Balkánského svazu v roce 1912. (Anderson, Hershey 1918) Toto spojení Řecka, Bulharska a Srbska se výrazně zasadilo o porážku Osmanských Turků v první balkánské válce, v jejímž důsledku se sultanát musel vzdát téměř veškerého svého území na evropském kontinentu. (Hall 2000: 139-142)

2.3 Makedonie na počátku dvacátého století

Poté, co se Osmanská říše vzdala kontroly nad oblastí dnešní Makedonie, se její obyvatelé ocitli pod nadvládou Řeckého, Srbského a Bulharského království. Zejména Srbové a Řekové již dlouhou dobu vykazovali značné expansionistické tendence ve vztahu k Makedonii. V oblastech pod nadvládou Srbů (tzv. Vardarská Makedonie) byla vyvíjena nemalá snaha o postupnou disimilaci a serbizaci původního obyvatelstva. V egejské Makedonii anektované Řeckem pak docházelo k masovým odsunům slovanského obyvatelstva, z nichž většina se usídlila v oblastech pod kontrolou Bulharska, které mělo vůči Makedonským imigrantům mnohem vstřícnější postoj. (Poulton 2000: 86) Během roku 1913 VMRO vyvolává v Ohridské oblasti povstání proti řeckému a srbskému

útlaku, které však bylo okamžitě potlačeno. (Kouba, Rychlík 2000: 135-136) V dalších letech docházelo k zákazu bulharských vzdělávacích a kulturních institucí (včetně Bulharské ortodoxní církve) v oblastech pod srbskou a řeckou správou.

Již o několik málo měsíců později však propukla první světová válka, Bulharsko se v říjnu roku 1915 přidalo na stranu ústředních mocností, Srbsko naopak bojuje proti Rakousku-Uhersku na straně Dohody. Otevírá se tedy další fronta tentokrát mezi Bulharským a Srbským královstvím probíhající právě přes území Vardarské Makedonie. (Rossos 2008: 127) Již během prvních dnů války Srbové ustupují spojeným silám Bulharska a Rakouska-Uherska a Makedonie se na konci roku 1915 ocitla téměř kompletně pod kontrolou Bulharska. V této fázi však intervenuje Francie a Spojené Království. Ve snaze zabránit definitivní porážce Srbska otevírají tyto mocnosti tzv. Soluňskou frontu a podaří se jim stabilizovat situaci. (Becke, Falls 1933: 33-39) Do konce války je pak oblast Makedonie rozdělena na severní část kontrolovanou Bulharskem a jihem okupovaným vojsky Dohody.

Není také bez zajímavosti, že po celou dobu trvání tohoto konfliktu se Bulhaři mohli spolehnout na podporu makedonských obyvatel a VMRO. Bulhaři nebyli vnímáni jako okupanti, tak jak tomu bylo v případě Srbů a jejich spojenců, nýbrž jako osvoboditelé. (Rossos 2008: 148) V míře postihování politických odpůrců, cenzury a zákazu „nevhodných“ kulturních a vzdělávacích institucí se však od svých srbských předchůdců příliš nelišili. Zde je také nutno zmínit, že výzkum francouzských zpravodajských služeb popsal identitu zdejšího slovansky hovořícího národa jako „odlišnou od srbského i bulharského vědomí.“ (Kouba, Rychlík 2003: 141-144)

Tzv. Makedonskou otázkou se proto mocnosti Dohody zabývaly po celou dobu trvání „velké války“. Ačkoliv zpočátku souhlasily s Bulharskou anexí, v roce 1917, po oslabení Bulharska však uvažovaly o vzniku

samostatného Makedonského státu, pod jejich vlivem. (Rossos 2008: 128-129)

V roce 1917 se následkem politického převratu Řecko přidává na stranu Dohody, což obrací poměr sil na makedonské frontě. O pár měsíců později (v září 1918) Bulharsko kapituluje a následnou Neueilyskou mírovou smlouvou ztrácí území východní Thrákie ve prospěch Řecka a obsazenou část Makedonie ve prospěch Srbska. (Treaty of Neuilly 1919)

2.3.1 Makedonie v rámci Jugoslávského království, 1918-1945

S porážkou Rakouska-Uherska v první světové válce získává oblast Slovinska a Chorvatska nezávislost a je záhy sjednocena se Srbským královstvím. 29. září roku 1918 takto vzniká nový stát - Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, později přejmenován na Jugoslávské království. Tato monarchie byla v roce 1929 samosprávně rozdělena do devíti regionů tzv. bánovin, z nichž jedna - Vardarská Bánovina zahrnovala právě oblast Makedonie. V souladu s předválečnou neochotou Srbů být jen uznat existenci makedonského národa a kultury, byla opětovně vyvíjena snaha obyvatele Vardarské Bánoviny serbizovat (Lampe 1996: 116-117) a ti to byli Jugoslávii označováni jako jižní Srbové. Slovanští obyvatelé egejské Makedonie byli naopak řeckými autoritami registrováni jako slavofonní Řekové. V obou částech rozdělené Makedonie docházelo k masivní imigraci za účelem ještě větší disimilace, v Řecku se jednalo o odsunuté Pontské Řeky původem z Malé Asie, v případě Jugoslávie byli do Vardaru přestěhováni Srbové. (Yasamee 1995: 121-132)

To však pouze posílilo negativní sentiment Makedonců vůči Jugoslávskému království. Stále více venkovských obyvatel se v těchto letech přidává k VMRO, která se pod vedením Bulhara Todora Alexandrova transformuje na vojenskou guerillovou jednotku a během meziválečných let podniká útoky na jugoslávské a řecké správní orgány. V roce 1923 se také podílí na svržení bulharského ministerského předsedy Alexandra

Stambolijského, který podporoval Jugoslávii v boji proti VMRO. Během dvacátých let se však VMRO štěpí. Část se profiluje jako levicové, marxistické osvobozené hnutí s důrazem na sociální aspekt revoluce. Tato frakce, která pro sebe získává velkou část makedonské inteligence, nakonec vytváří vlastní hnutí - Jednotné VMRO. Navzdory tomuto schismatu se původnímu, nacionalistickému VMRO podaří navázat spolupráci s Italskými fašisty a Ustašovci a v roce 1934 úspěšně spáchají atentát na krále Alexandra I. (Banac 1984)

Zaměříme-li se na chápání makedonského národa a nacionalismu ze strany VMRO, zjistíme, že do této organizace byli připouštěni i lidé, kteří z etnického hlediska nebyli považováni za Makedonce, jejich makedonská identita totiž měla především geografický rozměr. Z velké části se jednalo bulharsky mluvící obyvatelstvo, které pouze odmítalo Srbskou nadvládu. (Rossos 2008: 103, 148) VMRO akceptovalo Makedonii jako multietnický region anikdy se nesnažilo vytvářet jednotný makedonský národ.

S postupným štěpením VMRO klesala i jejich aktivita. Obyvatelé Vardarské a Egejské Makedonie akceptovali realitu těchto oblastí coby trvalých součástí Jugoslávského království až ve druhé polovině třicátých let. Nová generace mladých Makedonců se sice hlásili o svá politická práva, nicméně netoužili po úplné samostatnosti, nýbrž pouze po autonomii v rámci království. (Banac 1984)

Vypuknutí Druhé světové války představuje pro Jugoslávské království šanci expandovat. Vláda Dragiše Cvetkoviče proto 25. března 1941 podepisuje protokol o přistoupení země do paktu s mocnostmi Osy. Téměř vzápětí však dochází k vojenskému převratu a k moci se dostává protiněmecká vláda Dušana Simoviče. Německo ve spolupráci s Itálií reaguje 6. dubna okamžitým útokem na Jugoslávské království. Spoléhá přitom na chorvatský irredentismus a skutečně 10. dubna ustašovci vyhlásili Nezávislý stát Chorvatsko. (Kouba, Rychlík 2003: 172-177) Po porážce Jugoslávie a

Řecka získává Bulharsko opět Vardarskou Makedonii spolu s řeckou Thrákií. Západní Makedonie se ocitá pod italskou okupací. (Rossos 2008: 187)

Ačkoliv většina obyvatel vnímala bulharskou nadvládu spíše pozitivně, jistá část striktně odmítala jakoukoliv spolupráci s fašismem. Jednalo se o krajní levici. Původní levicové frakce VMRO a Komunistická strana Makedonie již v roce 1942 zakládají Národněosvobozenickou armádu Makedonie. (Rossos 2008: 192) Toto odbojové hnutí získává během krátké doby tisíce členů a podniká útoky na italské a německé jednotky v regionu.

Ke konci roku 1943 spojenecká vojska překročila hranice Makedonie a podařilo se jim osvobodit jisté oblasti (Kumanovo, Tikveš) a na jejich území vznikají „lidové vlády“, které rozhodujícím způsobem o soudních sporech, poskytování zdravotní pomoci a organizaci místních jednotek. (Cvetkovski) Během roku 1944 se tento správní systém rozšíří na zbytek regionu a již 2. srpna je vyhlášena Demokratická Makedonie.

2.3.2 Rozvoj makedonského národa za vlády Tita, 1945-1989

Následkem vítězství spojenců ve druhé světové válce dochází k revizi hranic a oblast Vardarské Makedonie se opět stává součástí Jugoslávie. Vzhledem ke komunistickému režimu nově vzniklé Federativní a lidové republiky Jugoslávie získává tento region správní označení Lidová republika Makedonie, které má však pouze formální charakter.

Vůdce FLRJ Josip Broz Tito se zpočátku snažil o připojení egejské (řecké) a Pirinské (bulharské) části Makedonie k federaci. Diplomatickými i vojenskými prostředky proto podporoval irredentistická hnutí a ozbrojená povstání v těchto regionech. To se projevilo zejména v průběhu řecké občanské války, kdy Tito podporoval komunistické revolucionáře EDES, kteří měli v případě svého vítězství přenechat vládu nad tímto územím FLRJ. (Kouba, Rychlík 2003: 221-224) K tomu však nedošlo a egejská Makedonie nadále zůstala součástí Řecka.

Navzdory politické nesvobodě, představuje tato epocha v makedonské historii období národního obrození. Titův režim podporoval rozvoj makedonské kultury, došlo ke kodifikaci spisovné makedonštiny, vydávání makedonsky psané literatury a ve Skopji byla založena univerzita. V roce 1947 dokonce dochází ke vzniku nezávislé Makedonské ortodoxní církve, která se v rámci socialistické Jugoslávie těšila větší svobody a v jistém slova smyslu privilegovanému postavení. (Haug 2012: kap 12)

Na počátku 60. let je obyvatelům Makedonie přiznán statut samostatného národa. V roce 1963 režim dospívá k názoru, že země je plně socializována, a proto je přejmenována na Socialistickou a federativní republiku Jugoslávie. Tato formální změna se týká i jednotlivých federálních republik. Lidová republika Makedonie tak získává název Socialistická republika Makedonie. (Global Security)

V roce 1980 Tito umírá a v dalších letech režim pokračuje v podpoře makedonské kultury a jazyka. To se projevuje i v zahraniční politice, zejména ve zhoršení vztahů s Řeckou a Bulharskou republikou. Tito se během svého života zasadil o navázání dobrých vztahů s řeckou republikou, což se mimo jiné projevilo během turecké invaze na Kypr, kdy se Jugoslávie okamžitě postavila na stranu Řecka. (Global Security) Již o pár let později, v polovině 80. let, Jugoslávie ostře kritizuje řeckou vládu poté, co ta odmítla uznat existenci makedonské menšiny a Makedonské ortodoxní církve.

V samotné Makedonii mezitím dochází k nárůstu negativních sentimentů vůči etnickým menšinám (zejména Albáncům), což v roce 1989 vyústilo v odstranění ústavního článku zmiňující tyto národy jako „ustavujících národů Makedonského státu.“ (Roudometof 2000: 172) Vzrůst nacionalismu pokračoval i nadále a již o rok později vzniká samostatné politické hnutí zastupující zájmy Makedonského národa.

2. 4 Rozpad Jugoslávie a boj Makedonců za nezávislost

Na konci 80. dochází k erozi komunistických režimů ve střední a východní Evropě. Jugoslávie zaostává, nicméně v Chorvatsku, Slovinsku a Makedonie dramaticky narůstají nacionalismus a objevují se hlasy volající po samostatnosti. V listopadu roku 1990 proběhly v Makedonii parlamentní volby a vítězí VMRO – Demokratická strana makedonské národní jednoty. Jedná se o nově založenou nacionalistickou stranu odkazující se ideově na původní předválečné VMRO a požadující nezávislost na Jugoslávii. (VMRO-DPMNE 2012) Tato strana však zpočátku není schopna vytvořit jednobarevnou vládu, tu vytvářejí umírnění liberálové, a VMRO se takocitá v opozici. V létě roku 1991 vyhlásilo Slovinsko a Chorvatsko nezávislost a v září se po kladném výsledku referenda k těmto státům přidává i Makedonie.⁹(Meier 1995: 187)

To bylo z politického hlediska velmi riskantní. Členství v SFRJ zajišťovalo Makedonii bezpečnost a ochranu před potenciálními expansivními nároky svých sousedů, Bulharska, Řecka a také Albánie. Ne všechny politické subjekty byly proto stoupenci samostatného státu. Nejhlasilivějším podporovatelem byla samozřejmě VMRO, druhý nejsilnější subjekt, Sociálnědemokratická unie, však propagovala účast Makedonie v Jugoslávském státě, který měl být transformován na konfederaci. (Lamont 2013) Nicméně po zmíněném vyhlášení nezávislosti Chorvatska vedení sociální demokracie dospělo k závěru, že v rámci takto okleštěné „federace“ by srbská většina měla téměř absolutní moc. (Blitz 2006) Vyhlášení Makedonské nezávislosti se tak zdálo být jediným perspektivním východiskem z této situace.

Vedení Jugoslávie na odtržení Makedonie překvapivě nereagovalo vojenskou invazí, jak tomu bylo v případě Chorvatska, nýbrž souhlasilo s její samostatností a nebránilo i dočasnému rozmístění peace-keepingových

---

⁹ Referendum o nezávislosti Makedonie bylo bojkotováno Albánskou menšinou na protest proti nedostatečnému znání (Thiessen 2007: 25)

jednotek OSN v Makedonii. (Blitz 2006) V dubnu roku 1993 se Makedonie na základě doporučení Rady Bezpečnosti stává členským státem Organizace spojených národů, nicméně vzhledem ke vnikajícímu sporu s Řeckem používání názvu Makedonie je nucena vystupovat pod názvem Bývalá jugoslávská republika Makedonie (Fyrom). (Rada bezpečnosti OSN 1993)

Prvním prezidentem nově vzniklé Makedonské republiky se stal předseda Sociálně demokratické unie Kiro Gligorov. Vzhledem k politické orientaci tohoto politika není příliš překvapivé, že jeho koncept makedonského národa měl spíše občanský než etnický rozměr a zahrnoval také etnické a národnostní menšiny (například Albánce). (Bideleux, Jeffries 2007: 412) Není také bez zajímavosti, že Gligorov v souvislosti se vznikajícím Řecko-Makedonským sporem prohlásil: „Jsme Slovany, kteří do této země přišli v šestém století...nejsme potomci starověkých Makedonců“ (Toronto Star, citováno v Papavizas 2006: 268), čímž kompletně popřel oficiální naraci FYROM. Opoziční nacionalistická strana VRMO tyto postoje zásadně odmítla a zmíněné výroky prezidenta podrobila ostré kritice. (Meier 1995:187-188) Vítězství nacionalistů v roce 1998 proto mělo za následek jak zhoršení vztahů s Řeckem, tak i obnovení napětí mezi slovanskými Makedonci a albánskou menšinou, což nakonec vyústilo v ozbrojené povstání Albánců v roce 2001.

3. Mezinárodní postavení Makedonie v současnosti

Z předchozí kapitoly vyplývá, že stát vystupující v mezinárodním prostředí pod názvem Bývalá Jugoslávská republika Makedonie (FYROM) se v současnosti potýká s odmítavým postojem nemalé části světa vůči svému uznání pod názvem Makedonská republika. Dosud (březen 2016) celkem 25 států oficiálně nenavázalo diplomatické vztahy s touto republikou.¹⁰ Mezi nimi nalezneme i jeden členský stát Evropské unie – Kypr. Mnoho dalších zemí (téměř jedna třetina všech členských států OSN) uznává tento stát pouze pod svým mezinárodním označením. (umdiaspora.org 2013)

Příčinou tohoto negativního stanoviska je dlouholetý spor o používání názvu Makedonie mezi FYROM a jejími sousedy, především s Řeckou republikou, která se obává potenciálních teritoriálních nároků FYROM na řecké území. (umdiaspora.org 2012) To má za následek, že státy, které udržují s Řeckem nadstandartní vztahy (například zmíněná Kyperská republika) se vůči uznání Makedonské republiky staví spíše negativně. (Christou 2004)

Uznání Makedonie dále komplikuje kontroverzní postavení albánské menšiny na západě FYROM, a naopak slovanské („makedonské“) menšiny na východě Albánie. Problematické je zejména politické postavení těchto etnik ve srovnání s většinou také, podobně jako v případě řecké Makedonie se oba státy obávají nárůstu iredentistických sentimentů. (Organizace spojených národů)

---

¹⁰ Do tohoto výčtu nejsou započítány státy s omezeným statutem uznání např. Stát Palestina nebo Čínská republika na Tchajwanu. (UN.org)

Tato kapitola bude analyzovat problematiku uznání Makedonie s hlavním zaměřením na Řecko-Makedonský spor, jeho příčiny, vývoj a možná řešení. Další menší podkapitoly pak budou věnovány zhodnocení role bulharské a zejména albánské zahraniční politiky ve vztahu k uznání Makedonské republiky.

3.1 Spor s Řeckem

Počátky roztržky mezi Řeckou republikou a FYROM můžeme sledovat již během vyhlášení nezávislosti Makedonské republiky 8. září roku 1991. (Meier 1995: 187) Řecko protestovalo nejenom vůči názvu Makedonie, ale také vůči nové vlajce Makedonské republiky, která obsahovala tzv. hvězdu z Verginy na rudém pozadí.¹¹(heraldika.org) Jednalo se o tradiční symbol starověké Makedonie a vládnoucí dynastie Argeadů, ke které se tento nový stát odkazoval.

To vyvolalo ostrou reakci ze strany Řecké republiky, jejíž Makedonská periferie využívá tentýž symbol na pozadí modrém a jejíž obyvatelstvo s Makedonským královstvím spojuje minimálně jazyk a kultura.¹² Z těchto důvodů Řecká republika odmítá jakoukoliv spojitost mezi tímto královstvím a FYROM, a v reakci na vyhlášení makedonské nezávislosti a makedonské vlajky uvalila na svého souseda obchodní embargo. (Shae 1997: 299)

Po několika letech dlouhých jednání byla FYROM nakonec ochotna přistoupit ke kompromisu a 13. září roku 1995 byla hvězda z Vergíny z vlajky FYROM odstraněna. (heraldika.org) V souladu s touto dohodou Řecko zrušilo embargo a uznalo FYROM jako suverénní a nezávislou zemi¹³,

---

¹¹ Tento symbol je taktéž znám jako Vergínské slunce, Makedonské slunce či Hvězda Argeadů. Řecká republika si tento symbol přivlastňuje již od roku 1977, kdy byl objeven archeology v hrobce Filipa Makedonského v řeckém městě Vergína. (Andronikos citován in Danforth 1995: 163)

¹² Etnická příslušnost starověkých Makedonců je navíc stále předmětem vědeckých výzkumů (viz kapitola 2) a proto je do značné míry problémové ztotožňovat tyto kmeny jak se současnými Řeky, tak i „Makedonci“.

¹³ V této fázi je již možné hovořit o „limitovaném“ de facto uznání FYROM ze strany Řecké republiky dle definice Christophera Raestada. (viz kapitola 1)

FYROM se naopak vzdala jakýchkoliv nároků na území Řecké republiky. Uzavření této dohody se setkalo s negativní reakcí opozičních politických stran FYROM. VMRO tuto dohodu označila jako „ostudnou porážku Makedonské zahraniční politiky“. (Shae 1997: 309) Vláda FYROM tuto dohodu (hlavně viditelnou změnu vlajky) brala do značné míry jako ústupek vůči Řecké republice a na oplátku očekávala, že se řecká strana dříve nebo později přikloní k plnému uznání Makedonské republiky. (Shae 1997: 305)

Toto však již záhy odmítl řecký ministerský předseda Andreas Papandreu, který prohlásil, že „Řecká republika nadále neuznává svého souseda jako Makedonskou republiku, či jakýmkoliv jiným názvem obsahující slovo Makedonie.“ Řecká politická strana Vinožito (v českém překladu Duha) reprezentující zájmy slovanské menšiny v Řecké republice¹⁴ naopak dohodu uvítala, chápala ji jako změnu řeckého postoje vůči ní a slibovala si postupné uznání své existence a získání dlouho žádaných politických práv. (Shae 1997: 304, 309) Uznání „makedonské“ menšiny by totiž legitimovalo národní identitu občanů FYROM a de facto vyvrátilo legitimitu řecké okupace těchto regionů. (Roudometof 2002: 200)

Z tohoto důvodu se Papandreova vláda nadále obávala možných iredentistických snah řeckých Makedonců¹⁵, a to navzdory ujištění FYROM o nedotknutelnosti řeckých hranic. Stále totiž existují v obou zemích extrémistická, nacionalistická hnutí požadující „sjednocení“ Makedonie pod slovanskou kontrolu. (Vukmanovic 1990: 53) Dokonce i frakce některých současných parlamentních stran, jako například VMRO-DPMNE podporovaly tyto ideje. Na mezinárodním poli se tato nedůvěra Řecka vůči FYROM projevila mimo jiné i jejím vetem proti členství FYROM v Severoatlantické alianci v roce 2008. (summitbucharest.ro)

---

¹⁴ Tato strana získává ve volbách méně, než 1% hlasů, není tedy zastoupena ani v regionálních parlamentech. Vliv této strany na řeckou politiku je tedy marginální až nulový.

¹⁵ Řecko tyto obyvatele neoznačuje jako Makedonce, nýbrž jako slavofonní, či bilingvální Řeky. (viz kapitola 2)

Tento odmítavý krok Řecka pouze posílil makedonský nacionalismus. Během vlády VMRO-DPMNE (která je vládní stranou od roku 2006 až současnosti) se toto projevilo například vystavěním sochy Alexandra Velikého ve Skopji, což mělo ještě více posílit makedonskou národní naraci, dle níž je FYROM jediným nástupnickým státem starověkého Makedonského království. (Marusic 2011)

K novému kolu vyjednávání mezi Řeckem a FYROM došlo v říjnu téhož roku. Rada bezpečnosti OSN, která tato jednání zaštiťovala, navrhla pro FYROM méně kontroverzní název „Republika severní Makedonie“, což mělo dát Řecku dostatečné ujištění o absenci iredentistických požadavků ze strany FYROM na egejskou část Makedonie. Řecká republika by na oplátku souhlasila se vstupem této země do EU a NATO. (nationalia.info) Obě země by se dále zavázaly, že nebudou vznášet jakékoliv nároky na území té druhé. Hranice obou států tedy měly zůstat neměnné.

V Řecké republice se tato dohoda setkala s více méně pozitivní reakcí. (balkaninsight.com), nicméně FYROM toto odmítla a to i přes počáteční podporu z její strany. Důvodem této změny postoje byly předčasné volby, které opětovně vyhrála nacionalistická VMRO-DPMNE, tentokrát se ziskem 48.78%, což jí zajistilo nadpoloviční většinu poslanců v parlamentu.¹⁶ (Roser 2008) Není proto příliš překvapivé, že se nově jmenovaná vláda otevřeně postavila proti jakémukoliv kompromisu a trvala na názvu „Makedonská republika“.

S vítězstvím levicové strany SYRIZA v řeckých parlamentních volbách v lednu roku 2015 se ochota řecké strany přistoupit na kompromis ještě zvýšila. Předseda strany a současný premiér Alexis Tsipras prohlásil, že je

---

¹⁶ VMRO-DPMNE, navzdory zisku 63 křesel ve 120 členném parlamentu, nevytvořila jednobarevnou vládu, nýbrž vstoupila do koalice s Demokratickou unií pro integraci (zkráceně DUI), zastupující zájmy Albánské menšiny. (macedoniaonline.eu) Důvodem byla snaha zabránit etnickým konfliktům. Problematice Albánské menšiny bude věnována samostatná podkapitola.

ochoten za určitých podmínek akceptovat název Makedonie v novém názvu FYROM, což by v důsledku znamenalo faktické ukončenířecko-makedonského sporu. Tomuto řešení až do současnosti bránila existence nacionalistických frakcí ve VMRO-DPMNE, které odmítaly jakýkoliv kompromis. Nově však vláda FYROM vyslovila ochotu zahájit s Řeckou republikou nové kolo dialogu a vyjednávání za cílem ukončit tento čtyřiaadvacet let trvajícídiplomatský rozkol mezi oběma státy. (Smith 2015)

3.2 Vztahy mezi FYROM a Bulharskou republikou

Uznání Makedonie je komplikováno nejen sporem s Řeckou republikou. Její východní soused, Bulharská republika uznala Makedonii „pod svým ústavním názvem“ již 15. ledna roku1992¹⁷. (Radev 2012) Prezident následně upřesnil oficiální postoj země vůči Makedonii, Bulharsko uznává „makedonský stát, nikoliv makedonský národ“. (Christidis 2006) Proč toto na první pohled triviální odlišení? Na jihozápadě Bulharska se již od středověku nachází slovanská menšina, která se v současnosti hlásí k Makedonské identitě (viz kapitoly 1 a 2). Z tohoto důvodu se Bulharská republika taktéž obává možného iredentismu ze strany FYROM v případě uznánísvé vlastní slovanské menšiny jako „Makedonců“. Makedonská identita je v současnosti Bulharskou republikou uznávaná pouze v geografické rovině, obyvatelé FYROM jsou pak považováni pouze za součást širšího Bulharského etnika. (Roudmentof 2002: 39)

Navzdory odlišnému uchopení Makedonského etnika a jazyka udržuje Bulharsko s Makedonií nadstandartní vztahy ¹⁸. Výjimku představuje druhá polovině 90. let, kdyse v důsledku vítězství VMRO-DPME v parlamentních volbách vztahy mezi oběma státy mírně zhoršily, především kvůlitzv. sporu o jazyk. Ten propukl, když v dubnu 1994

---

¹⁷ Bulharsko tak bylo prvním státem, který de jure i de facto uznal Makedonskou republiku. (voxeurop.eu)

¹⁸ Důvody pro relativně dobré vztahy mez FYROM a Bulharska jsou dány historickými okolnostmi (popisovanými v kapitole 2), mimo jiné například rozvojem Makedonců v 19. století pod nadvládou Bulharska.

bulharský ministr školství Marko Todorov navštívil Skopje za účelem podepsání bilaterálních dohod mezi Makedonií a Bulharskem. Tyto dokumenty byly sepsány (jak bylo napsáno v jejich úvodu) „v oficiálním jazyce Makedonské republiky a Bulharské republiky“. (Christidis 2006) Premiér Makedonie Kiro Gligorov toto označení odmítl a žádal doslovné zmínění Makedonštiny jako úředního jazyka Makedonské republiky, což Bulharská republika odmítla, jelikož by to pro tuto zemi znamenalo potenciální ohrožení její územní celistvosti. Tento na první pohled nevýznamný akt by totiž mohl být chápán jako legitimizace iredentismu Makedonsky mluvících obyvatel Bulharska. (Filipov 1999)

Tento incident měl proto za následek několikileté zamrazení jakýchkoliv dalších případných dohod mezi oběma státy. K jejich uvolnění došlo až v únoru roku 1999 podepsáním společné deklarace, ve které se FYROM výslovně zavázala nikterak nezasahovat dovnitřních záležitostí Bulharska, které naopak uznalo Makedonštinu jako samostatný úřední jazyk Makedonské republiky. (Christidis 2006)

Strach z možných iredentistických snah Makedonců však v Bulharsku přetrvával a projevil se mimo jiné při již zmíněném jednání FYROM a Řecka v říjnu roku 2008. Bulharsko tehdy prohlásilo, že neuznává kompromisní název Republika severní Makedonie, jelikož toto geografické označení neposkytuje dostatečné záruky o nedotknutelnosti hranic Bulharské republiky. (Marusic 2012) Bulharský premiér Boyko Borisov tehdy prohlásil, že kdyby návrh přijal „zítra [Makedonská republika] prohlásí, že Blagoevgradská oblast je Makedonská.“ (novinite.com 2012)

Na mezinárodním poli Bulharsko podobně jako Řecko dosud blokuje členství FYROM v EU a NATO.¹⁹ (Marusic 2012). Vzhledem ke

---

¹⁹ V říjnu roku 2012 řekl premiér Borisov, že Bulharská republika nebude ochotna podpořit členství Makedonie v EU, dokud bude tato země pokračovat v „krádeži bulharské historie“. (Gotev 2012) Reagoval na snahu nacionalistické vlády FYROM v posledních letech přivlastnit si významné historické osobnosti Bulharska, mimo jiné i vůdce protitureckých povstání (viz kapitola 2)

vnitropolitické situaci v Makedonii nelze v blízké době očekávat, že se tento postoj Bulharské republiky vůči FYROM změní.

3.3 Vztahy mezi FYROM a Albánskou republikou

Třetím a posledním sousedním státem odmítajícím uzнат FYROM pod názvem Makedonie je Albánská republika. A podobně jako v případě Řecka a Bulharska jsou vztahy mezi těmito státy výrazně ovlivněny existencí etnických menšin na jejich území. Jak již bylo předestřeno ve druhé kapitole, Albánci se v oblasti západu FYROM nacházejí již několik století. Jelikož se tato menšina od většinového obyvatelstva liší i náboženským vyznáním²⁰ bylo jejich soužití s křesťanskou populací v této oblasti provázeno spory, potyčkami, výjimečně i etnickými čistkami.

Pravděpodobně nejzávažnějším takovým incidentem od vyhlášení nezávislosti makedonské republiky bylo povstání Albánců v roce 1999, ke kterému došlo v důsledku Kosovské krize. Do Makedonie tehdy před tímto konfliktem uprchlo několik stovek tisíc Albánců, což FYROM způsobilo ekonomické problémy²¹ (tradingeconomics.com) a posílilo napětí mezi Albánci a Makedonci. Hrozba vypuknutí ozbrojeného konfliktu mezi těmito etniky vzrostla zejména po zjištění, že se Kosovská osvobozenecská armáda snažila využívat území FYROM ke skladu zbraní a zásobování. Smír byl pravděpodobně zachován jen díky intervenci NATO. (Freedom House 1999) Aliance do nejvíce ohrožených oblastí totiž vyslala 6000 jednotek, majících za úkol zajistit jejich stabilizaci.

Toto příměří však mělo pouze krátkodobý účinek, během jara roku 2001 proběhla řada teroristických útoků na bezpečnostní složky FYROM v provinciích s početnou albánskou menšinou. Organizátorem byla albánská organizace, která si dala název Národněosvobozenecská armáda. Ve

---

²⁰ Většina Albánců se hlásí k islámu, nicméně jak v samotné Albánii, tak i v Makedonii existuje menšina Albánských katolíků a ortodoxních křesťanů.

²¹ V roce 1999 v důsledku Kosovského konfliktu překročila nezaměstnanost v Makedonii hranici 35 %. (tradingeconomics.com)

skutečnosti se však jednalo o frakci Kosovské osvobozené armády. (Budeleux, Jeffries 2007: 423-429) Tento incident byl odsouzen jak albánskou vládou, tak i předsednictvem albánských politických stran v Makedonii, což výrazně přispělo ke stabilizaci albánsko-makedonských vztahů poté, co byly poslední zbytky zmíněných milic s pomocí NATO rozprášeny.

V současnosti Albánskou menšinu v Makedonii zastupuje několik politických stran, které ve volbách dohromady získávají přes 20 % hlasů. Je nepsaným pravidlem, že alespoň jedna z těchto stran (nejčastěji Demokratická unie pro integraci) je vždy součástí vlády. (Democratic Union for Integration) To bylo dodrženo dokonce i během výše zmíněných konfliktů na přelomu tisíciletí.

Podobně komplikovaná je i situace slovanské menšiny na východě Albánie, která se v současnosti hlásí k makedonské národní identitě. Není bez zajímavosti, že Albánie na rozdíl od Řecka a Bulharska uznává tuto menšinu jako Makedonskou. To však platí pouze a jenom pro Slované žijící na jihu, v regionu Korca. Slované žijící mimo tuto oblast jsou často diskriminováni a označováni vládními činiteli jako Albánci. (Organizace spojených národů)

Vzhledem k těmto problémům jsou vztahy mezi FYROM a Albánií v současnosti nestabilní. Tyto země stále štěpí otázka Kosova a zlepšení jejich vzájemných vztahů také brání nepřátelská rétorika současného politického vedení Albánie. (Euractiv 2012) Z těchto důvodů není pravděpodobné, že by se postoj Albánské republiky vůči Makedonii v blízké době změnil.

Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za cíl objasnit problematiku uznávání státu a to na příkladu současné Makedonské republiky (FYROM). V první kapitole práce prezentovala teoretické přístupy k této problematice a definovala jednotlivé geografické regiony nesoucí název Makedonie. Jejím výsledkem je zjištění, že klasická definiční kritéria pro stát (stanovená například Úmluvou z Montevidea) jsou v současné době zastaralá a jdou aplikovat jen obtížně na současný mezinárodní systém. Po srovnání obou pohledů na uznávání státu, lze nicméně prohlásit, že deklaratorní přístup podává uspokojivější obraz reality Makedonské republiky. Platí totiž, že ačkoliv Řecká, Bulharská a Albánská republika odmítají uznat Makedonskou republiku, již uznání tohoto státu jako FYROM z jejich strany, může být chápáno jako uznání de jure i de facto. V podstatě tedy platí, že samotný akt uznání má pouze politický rozměr a nemění nic na mezinárodně-právní subjektivitě státu.

Z analýzy dějin Makedonie dále vyplynulo, že ačkoliv se obyvatelé FYROM považují za nástupce a dokonce potomky starověkých Makedonců, je tato představa odmítána nejen většinou historiků, ale také levicovými politickými subjekty FYROM. Samotná identifikace obyvatel FYROM jako Makedonců má svůj původ teprve na přelomu 19. a 20. století. V průběhu středověku byl tento národ okupován střídavě Byzantskými Řeky, Bulhary a Osmanskými Turky, kteří silně bránili jakémukoliv rozvoji makedonské

kultury a nacionalismu. Z tohoto důvodu se toto „Makedonské“ etnikum na počátku 19. století stále považovalo za součást bulharského národa. Byl to překvapivě až socialistický režim Josipa Broze Tita, který umožnil rozvoj makedonské kultury, včetně kodifikace makedonského jazyka, čímž, ve spojitosti s formální federalizací Jugoslávie, nevědomky připravil podhoubí pro vznik samostatné Makedonské republiky, k čemuž také krátce po pádu režimu došlo.

Uznání Makedonské republiky ze strany svých sousedů je dále komplikováno přítomností národnostních menšin na území těchto států, v kombinaci s historickou animozitou mezi muslimskými Albánci a většinovým křesťanskými obyvateli FYROM. Strach z možných územních nároků FYROM na území Řecka, Bulharska a Albánie obydlená slovanskou menšinou je dále posilován makedonskými nacionalisty, kteří usilují o sjednocení všech „makedonských“ regionů pod správu Makedonské republiky. Z tohoto důvodů výše zmíněné státy odmítají jakoukoliv spojitost mezi FYROM a historickým názvem Makedonie.

Vztahy mezi FYROM a Řeckou republikou v současnosti začínají mírně zlepšovat. Příčinou je jak vítězství levice v řeckých parlamentních volbách, tak i následné vyslovení ochoty přistoupit na kompromis ze strany makedonské vlády. Vztahy a Bulharskem a Albánií jsou však i nadále chladné. Není tedy příliš pravděpodobné, že by v blízké době došlo ke změně statutu uznání Makedonské republiky.

Vzhledem k omezenému rozsahu bakalářské práce nebylo možné se detailněji věnovat problematice iredentismu, která stojí v pozadí otázky Makedonského uznání. Tato práce proto může být výchozím bodem pro budoucí výzkum věnující se právě iredentismu a jeho vlivu na tuto problematiku.

Literatura

„About The International Law Institute.“ *International Law Institute* (online).

Dostupné z: <http://www.ili.org/about.html> (21. 4. 2016)

Amborsio, Thomas. 2001. *Irredentism: Ethnic Conflict and International Politics*. Westport: Praeger Publishers.

Anderson, Frank Maloy, Amos Sharstle Hershey. 1918. *Handbook for the diplomatic history of Europe, Asia, and Africa, 1870-1914*. Washington: G.P.O.

Anscombe, Frederic B. 2014. *State, Faith, and Nation in Ottoman and Post-Ottoman Lands* New York: Cambridge University Press.

Banac, Ivo. 1984. *The National Question in Yugoslavia: Origins, History, Politics*. Ithaca: Cornell University Press.

Bechev, Dimitar. 2009. *Historical Dictionary of the Republic of Macedonia*. Plymouth: Scarecrow Press.

Becke, Archibald, Cyril Falls. *Military Operations, Macedonia*. London: H.M. Stationery Off.

Bideleux, Robert, Ian Jeffries. 2007. *The Balkans: A Post-Communist History*. New York: Routledge.

Blitz, Brad K. 2006. *War and Change in the Balkans: Nationalism, Conflict and Cooperation*. Cambridge: Cambridge University Press.

Briggs, Herbert W. 1939. „De Facto and De Jure Recognition: The Arantzazu Mendi.“ *The American Journal of International Law* 33 (4): 689-699.

„Bulgaria Says No to Macedonia Becoming 'Northern Macedonia'.“ *novinite.com* (online). Dostupné z: <http://www.novinite.com/articles/140079/Bulgaria+Says+No+to+Macedonia+Becoming+'Northern+Macedonia'#sthash.fCLOzjWI.dpuf>(21. 4. 2016)

Coleman, Andrew. 2013. *Resolving Claims to Self-Determination: Is There a Role for the International Court of Justice?*. New York: Routledge.

Cousinéry, M. E. M. 1881. Voyage dans la Macedoine (online). Dostupné z: <http://history-of-macedonia.com/2008/04/13/french-consul-in-1831-macedonia-consists-of-greeks-and-bulgarians> (21. 4. 2016)

Crawford, James R. 2007. *The Creation of States in International Law*. Oxford: OUP.

Cvetkovski, Cvetan. *Constitutional History of The Republic of Macedonia* (online). Dostupné z: http://www.cecl.gr/RigasNetwork/databank/REPORTS/r1/Fyrom_R1_Cvetkovski.html (21. 4. 2016)

Danforth, Loring. M. *The Macedonian Conflict: Ethnic Nationalism in a Transnational World*. 1995. Princeton. Princeton University Press.

„Democratic Union for Integration.“ *BDI* (online). Dostupné z: <http://www.bdi.mk/en/qeveria2.php>(21. 4. 2016)

Dugard, John. 1987. *Recognition in International Law*. Cambridge: Cambridge University Press.

Filipov, Georgi. 1999. *Bulgaria Recognises Macedonian Language. The End of Linguistic Controversy between Bulgaria and Macedonia* (online). Dostupné z: <http://www.aimpress.ch/dyn/trae/archive/data/199902/90222-005-trae-sof.htm> (21. 4. 2016)

Grant, Thomas D. 1999. *The Recognition of States: Law and Practice in Debate and Evolution*. Westport: Greenwood Publishing Group.

Greece, Macedonia take offence at Albanian rhetoric. Euractiv (online). Dostupné z: <http://www.euractiv.com/section/enlargement/news/greece-macedonia-take-offence-at-albanian-rhetoric/>(21. 4. 2016)

„Freedom in the World.“ Freedom House (online). Dostupné z <http://www.refworld.org/docid/5278c716b.html>(21. 4. 2016)

Hall, Richard. 2000. *The Balkan Wars 1912-1913* New York: Routledge.

Haug, Hilde Katrine. 2012. *Creating a Socialist Yugoslavia: Tito, Communist Leadership and the National Question*. New York: Palgrave: Macmillan

Hook, Christa, David Nicolle. 1997. *The Janissaries*. London: Osprey Publishing.

Christidis, Yorgos. 2006. *Bulgarian Foreign Policy and FYROM, 1989-2006*. (online). Dostupné z: <http://www.macedonian-heritage.gr/Contributions/Christidis-Bulgarian%20Foreign%20Policy%20and%20FYROM.pdf> (21. 4. 2016)

Christou, Jean. 2004. *Recognition of 'Macedonia': what does it mean for Cyprus?* (online). Dostupné z: <http://www.cypriot.org.uk/Documents/Haber1/07-November.htm>(21. 4. 2016)

Kelsen, Hans. 2009. *General Theory of Law and State*. Trenton: The Lawbook Exchange, Ltd.

Kouba, Miroslav, Jan Rychlík. 2003. *Dějiny Makedonie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

Lamont, Christopher K. 2013. *International Criminal Justice and the Politics of Compliance* Burlington: Ashgate Publishing Company.

Lampe, John R. 1996. *Yugoslavia as History: Twice There Was a Country*. New York: Cambridge University Press.

„Macedonia Unemployment Rate.“ *Tradingeconomics.com* (online). Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/macedonia/unemployment-rate> (21. 4. 2016)

Mareš, Miroslav. 2010. „Iredentismus: tradiční a nová dimenze hrozby pro Českou republiku.“ *Obrana a strategie* 10 (2): 101-119.

Marusic, Sinisa Jakov. 2012. *Bulgaria Would Object to "Northern Macedonia."* (online). Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/bulgaria-says-no-to-name-northern-macedonia>(21. 4. 2016)

Marusic, Sinisa Jakov. 2012. *Bulgaria and Greece Block Macedonia's EU Talks.* (online). Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/bulgaria-joins-greece-in-blocking-macedonia-s-eu-bid> (21. 4. 2016)

Marusic, Sinisa Jakov. 2001. *Macedonia's Alexander the Great Statue Arrives in Skopje* (online). Dostupné z: <http://www.balkaninsight.com/en/article/macedonian-alexander-the-great-statue-arrives#sthash.FyjYCoNi.dpuf>(21. 4. 2016)

Meier, Viktor. 1995. *Yugoslavia: A History of Its Demise*. New York: Routledge.

Montevideo Convention on the Rights and Duties of States, (online). Dostupné z <http://www.cfr.org/sovereignty/montevideo-convention-rights-duties-states/p15897> (21. 4. 2016)

„Name recognition.“ *United Macedonian Diaspora* (online). Dostupné z: <http://www.umdiaspora.org/index.php/en/name-recognition> (21. 4. 2016)

Nationalism and Pluralism in the Heart of the Balkans: The Republic of Macedonia, (online). Dostupné z <https://www.culturalsurvival.org/publications/cultural-survival-quarterly/algeria/nationalism-and-pluralism-heart-balkans-republic-ma> (21. 4. 2016)

„NATO leaders convene in North-Atlantic Council.“ *Summit Bucharest* (online). Dostupné z http://www.summitbucharest.ro/en/doc_180.html (21. 4. 2016)

Nicol, Donald M. 1984. *The Despotate of Epiros 1267-1479: A Contribution to the History of Greece in the Middle Ages*. Cambridge: Cambridge University Press.

„Non-member States.“ *United Nations* (online). Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/member-states/non-member-states/index.html> (21. 4. 2016)

Oppenheim, Lassa. 1937. *International Law: A Treatise*. London: Longmans.

Papavizas, George. 2006. *Claiming Macedonia: The Struggle for the Heritage, Territory and Name of the Historic Hellenic Land, 1862-2004*. Jefferson: McFarland& Company, Inc., Publishers.

„Partly or Fully Unrecognized National Minorities.“ *UN Working Group on Minorities* (online). Dostupné z: <https://www.greekhelsinki.gr>(21. 4. 2016)

Polychroniou, C. J. 2016. „Stephen Miller: FYROM is Practising Virtual History; Macedonia Was and Is Greek“ *The Greek Reporter*.

Poulton, Hugh. 2000. *Who Are the Macedonians?* Hong Kong: Hurst & Co. Publishers.

Prefectures of Greece's Macedonian Province, (online). Dostupné z <http://www.macedonia.info/> (21. 4. 2016)

Radev, Kiril. 2012. *A fresh spat between Bulgaria and Macedonia* (online). Dostupné z: <http://www.voxeurop.eu/en/content/article/3184541-fresh-spat-between-bulgaria-and-macedonia>. (21. 4. 2016)

Raič, David. 2002. *Statehood and the Law of Self-Determination*. The Hague: Martinus Nijhoff Publishers.

„Resolution 817 (1993) Adopted by the Security Council at its 3196th meeting, on 7 April 1993“ *UN Security Council (online)*. Dostupné z: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=3b00f15623> (21. 4. 2016)

Rossos, Andrew. 2008. *Macedonia and the Macedonians: A History*. Toronto: Hoover Institution Press.

Romaniuk, Scott Nicholas. 2010. „A National Awakening: Nationalism, Identity, and Ethnic Conflict in South Eastern Europe.“ *Annales Universitatis Apulensis Series Historica* 14 (1): 287-295.

Roser, Thomas 2008. (online). *Mazedonien: Ein bittersüßer Wahltriumph am Balkan*. Dostupné z: <http://diepresse.com/home/politik/aussenpolitik/387829/Mazedonien-Ein-bittersusser-Wahltriumph-am-Balkan?from=suche.intern.portal>>(21. 4. 2016)

Roudmentof, Victor. 2000. *Collective Memory, National Identity, and Ethnic Conflict: Greece, Bulgaria, and the Macedonian Question*. Westport: Praeger Publishers.

Smith, Helena. 2015. „Macedonian PM open to dialogue on name dispute to end 24-year row with Greece.“ *The Guardian* (online). Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2015/dec/16/macedonia-open-to-changing-its-name-to-end-24-year-dispute-with-greece>>b(21. 4. 2016)

„Socialist Macedonia“ *Global Security* (online). Dostupné z: <<http://www.globalsecurity.org/military/world/europe/mk-history-socialist.htm>>(21. 4. 2016)

Stavrianos, L. S. 2000. *The Balkans Since 1453*. London: Hurst & Co. Publishers.

Shae, John. 1997. *Macedonia and Greece: The Struggle to Define a New Balkan Nation*. Jefferson: McFarland & Company, Inc., Publishers.

Treaty of Neuilly. 1919 (online). Dostupné z: <http://www.gwpda.org/1918p/neuilly.html>(21. 4. 2016)

Trepet, Ljupco Mircevski. 2013. *My fight for Macedonia*. Skopje: Ljupco Mircevski-Trepet.

Thiessen, Ilká. 2006. *Waiting for Macedonia: Identity in a Changing World*. Sydney: UNIREPS.

Vukmanovic, Svetozar. 1990. *Struggle for The Balkans*. New York: Merlin Pr.

Weiner, Myron. 1979. „The Macedonian Syndrome: An Historical Model of International Relations and Political Development.“ *World Politics*23 (4): 665-683.

Yasamee, F. A. K. 1995. *Nationality in The Balkans: The Case of The Macedonians* (online). Dostupné z <http://promacedonia.org/en/other/yasamee.html> (21. 4. 2016)

Abstrakt (CZ)

Cílem této bakalářské práce je ilustrovat problematiku uznávání státu v mezinárodních vztazích na příkladu Bývalé Jugoslávské republiky - Makedonie (FYROM). Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. První, teoretická část se věnuje jednotlivým pohledům na státnost a uznávání státu, definuje termíny iredentismus a iredenta a vymezuje geografický rozměr této práce. Druhá kapitola pak stručně popisuje historii Makedonie od starověku po současnost a ilustruje na ní rozdíl mezi řecko-makedonskou a slovansko-makedonskou narací. Závěrečná část analyzuje vztahy mezi FYROM a jejími sousedy, zejména pak její dlouholetý spor s Řeckou republikou o název „Makedonie.“ Z metodologického hlediska je tato práce instrumentální případovou studií.

Abstract (EN)

The aim of this thesis is to illustrate the matter of international state recognition on the example of the Former Yugoslav Republic of Macedonia. The thesis is divided into three main chapters. The first, theoretical part is dedicated to the different approaches to the matter of statehood and state recognition. It also defines the terms irredentism and irredenta and defines the geographical dimension of this thesis. The second chapter briefly describes the history of Macedonia from antiquity to present times and illustrates in it the difference between the Greco-Macedonian and Slavo-Macedonian national narrative. The final chapter analyses the relations between FYROM and its neighbours, especially its long-term dispute with the Hellenic Republic over the name „Macedonia.“Methodologically speaking, this thesis is an instrumental case study.